

ZÁKON – BOŽÍ NÁSTROJ VÝCHOVY

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

5Moj 6,5; 5Moj 31,9–27; Rim 3,19–23; Zj 12,17; 14,12; Mar 6,25–27; Heb 5,8

ZÁKLADNÝ TEXT

Milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou silou. (5Moj 6,5)

V snahe varovať Galaťanov pred zákonníctvom Pavol napísal: „Veď keby bol býval daný Zákon, ktorý by mohol oživovať, spravodlivosť by bola naozaj zo Zákona“ (Gal 3,21). Ak by nejaký zákon mohol „oživovať“, bol by to Boží zákon. A predsa Pavol upozorňuje na to, že nám hriešnikom ani Boží zákon nemôže dať život. Prečo? „Písmo všetko uzavrelo pod hriech, aby sa prisľúbenie dostalo z viery Ježiša Krista tým, ktorí veria.“ (Gal 3,22)

Ak však zákon nemôže dať hriešnikom život, aký iný význam má než ukázať, že potrebujeme milosť? Má teda zákon len negatívnu funkciu ukazovať naše hriechy?

Nie. Zákon nám tiež ukazuje, aký je Boží ideál pre náš život, ku ktorému máme vďaka jeho milosti smerovať, keď sme boli zachránení. Písmo nám ukazuje, akým životom žil Ježiš. Práve to má tvoriť podstatu skutočnej výchovy, ktorá nás má viesť a formovať k životu založenom na milosti, viere a vďačnej poslušnosti voči Kristovi. Tento týždeň budeme rozmýšľať o úlohe Božieho zákona ako nástroja, ktorý Boh používa pre náš rast v kresťanskej skúsenosti. Pozrieme sa, čo nás zákon môže naučiť o viere, milosti a láske nášho Boha k hriešnému ľudstvu.

MILOVAŤ A BÁŤ SA BOHA

⁹Mojžiš napísal tento zákon a odovzdal ho kňazom, Léviho synom, ktorí nosili archu Hospodinovej zmluvy, a všetkým starším Izraela. ¹⁰Mojžiš im prikázal: „Na konci každého siedmeho roka na slávnosť Stánkov v roku určenom na odpustenie dlhov, ¹¹keď sa všetok Izrael príde ukázať pred Hospodina, svojho Boha, na mieste, ktoré si vyvolí, budeš predčítavať tento zákon, aby ho počul celý Izrael. ¹²Zhromaždi ľud, mužov, ženy, deti a cudzincov, ktorí bývajú v tvojich bránach, aby počuli a učili sa báť Hospodina, vášho Boha, aby zachovávali a plnili všetky slová tohto zákona. ¹³Aj ich synovia, ktorí ho ešte nepoznajú, nech ho počujú a učia sa báť Hospodina, vášho Boha, po všetky dni vášho života na zemi, ktorú máte po prechode Jordánu obsadiť.“ (5Moj 31,9–13)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Piata Mojžišova kniha obsahuje posledné Mojžišove slová adresované novej generácii Izraelitov, ktorá mala konečne prekročiť hranice zaslúbenej krajiny. Skôr ako sa tak stane, má pre nich veľmi jasné posolstvo a pokyny.

Uvažuj o texte 5Moj 31,9–13. Ako rozumieš výrazu „báť sa Boha“?

Spôsobom, akým Boh odovzdal Izraelitom svoj zákon, sledoval určitý zámer. Urobil všetko preto, aby na jeho zákony nezabudli. Boh sa tu prejavil ako múdry a trpezlivý pedagóg. Učí, opakuje, posielal prorokov a svojich služobníkov, aby ľuďom odovzdali jeho odkaz. Robil to neprestajne a opakovane. Mnohé knihy Starej zmluvy sú vlastne opisom Božej otcovskej snahy naučiť svoj ľud žiť správnym spôsobom.

V uvedenom texte si všimni, ako Mojžiš zdôrazňuje potrebu učiť zákon budúce generácie. Mojžiš to opisuje ako dvojstupňový proces. Deti majú najprv *počúvať* zákon a potom sa majú „*učiť báť* Hospodina“ (5Moj 31,13).

Najprv budú počúvať, a potom sa budú učiť báť sa Boha. To znamená, že bázeň nie je prirodzeným dôsledkom poznania zákona. Musia sa jej naučiť. Mojžiš naznačuje, že prechod od poznania k bázni je určitý proces, nie bezprostredný vzťah príčiny a následku.

Čo znamená „báť sa Boha“? Ľudia predsa dostali príkaz „milovať budeš Hospodina, svojho Boha, celým srdcom, celou dušou a celou silou“ (5Moj 6,5). Mohli by sme to prirovnať k tomu, ako keď dieťa miluje svojho dobrého rodiča a zároveň ho rešpektuje a má k nemu úctu. Milujúci rodič svojmu dieťaťu preukazuje lásku a starostlivosť aj tým, že jasne formuluje svoje požiadavky a berie ich vážne. Ak máme takéhoto rodiča, potom ak urobíme niečo zlé, skutočne ponesieme následky svojho previnenia. Áno, Boha môžeme (a máme) milovať a zároveň sa ho máme báť.

Nie sú to protichodné myšlienky. Čím lepšie Boha poznáme, tým viac ho milujeme pre jeho dobrotu. A zároveň, čím lepšie Boha poznáme, tým máme pred ním väčšiu bázeň, pretože vidíme, aký je svätý a spravodlivý a akí hriešni a nespravodliví sme my v porovnaní s ním. Je to len jeho milosť – nezaslúžená priazeň – že nás nezavrhol.

APLIKÁCIA

- Ako rozumieš tomu, že Boha máme milovať a zároveň sa ho báť? Naozaj sa dá niečo také „naučiť“? Nemala by byť láska či úcta niečím prirodzeným, k čomu by sme sa nemali „nútiť“?

ZÁKON – SVEDOK PROTI VÁM

²⁴Keď Mojžiš dopísal slová tohto zákona do knihy, ²⁵prikázal levitom, ktorí nosia archu Hospodinovej zmluvy: ²⁶„Vezmite túto knihu zákona a uložte ju vedľa archy zmluvy Hospodina, svojho Boha, tam bude svedkom proti tebe! ²⁷Ja poznám tvoju vzdorovitosť a tvrdošijnosť. Keď sa už dnes priesiče Hospodinovi, ešte za môjho života, keď som medzi vami, o čo viac to bude po mojej smrti! (5Moj 31,24–27)

¹⁹Vieme však, že to, čo hovorí Zákon, hovorí tým, čo sú pod Zákonom, aby umĺkli všetky ústa a aby celý svet bol vinný pred Bohom. ²⁰Pretože zo skutkov Zákona nebude pred ním ospravedlnený nijaký človek. Ved' zo Zákona pochádza poznanie hriechu. ²¹Teraz však je zjavená Božia spravodlivosť bez Zákona dosvedčená Zákomom a Prorokmi. ²²Božia spravodlivosť skrze vieru Ježiša Krista pre všetkých, čo veria. Niet totiž rozdielu, ²³lebo všetci zhešili a nemajú Božiu slávu. (Rim 3,19–23)

Mojžiš vie, že čoskoro zomrie. Dobre vie, čo sa stane po jeho odchode. Vie, že po jeho smrti Izraeliti prekročia hranice zaslúbeného Kanaánu. Vie aj to, že keď dosiahnu svoj dlho očakávaný a vytúžený cieľ, budú znova odbojní a tvrdohlaví.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prečítaj si text 5Moj 31,14–27. Aké prípravy robí Mojžiš pred svojou smrťou? Aké sú jeho najväčšie obavy? Ako ich rieši?

Mojžišova reč nám možno pripomína reč učiteľa, ktorý sa pripravuje na to, že ho niekto čoskoro nahradí. Vie, že žiaci sa počas jeho prítomnosti správali neprístojne, a preto nie je ďaleko od pravdy, keď predpokladá, že budú neposlušní aj počas jeho neprítomnosti. Preto dáva pokyn Levitom, ktorí nosili truhlu zmluvy, aby umiestnili knihu zákona vedľa truhly, aby bola „svedkom“. Mojžiš neprenáša vyučovací plán na svojho nástupcu. Upriamuje ich pozornosť na „svedka“. Mojžiš hovorí o Knihe zákona, ako keby to bola živá bytosť a mala autoritu karhať ľudí.

Premýšľaj o zákone ako o „svedkovi proti“ nám. Ako rozumieš tejto myšlienke vo svetle Novej zmluvy? Pozri Rim 3,19–23. Akým spôsobom nám zákon ukazuje, že potrebujeme milosť?

V 5Moj 31 Boh prikazuje Mojžišovi, aby napísal pieseň, ktorú ho naučil. Mojžiš ju potom musí naučiť Izraelitov, aby, ako je uvedené vo verši 19, „táto pieseň bola svedectvom proti Izraelitom“. Znovu vidíme, ako Boh zosobňuje svoje príkazy. Posolstvo sformované do piesne sa ľahšie odovzdáva a šíri. A keď je pieseň svedkom, má schopnosť priviesť ľudí k tomu, aby sa na seba pozreli a videli, čo im o nich hovorí.

- Každý z nás sa pravdepodobne usiluje poslúchať Boží zákon z celej svojej sily. Ako funguje Boží zákon ako „svedok proti“ nám? Nemal by byť Boží dar skôr požehnaním „pre nás“? Čo nás tento svedok učí o potrebe evanjelia v našom živote?

APLIKÁCIA

ABY SA TI DARILO

⁷Len buď silný a veľmi odvážny, aby si konal podľa zákona, ktorý ti prikázal môj služobník Mojžiš. Neodboč od neho ani napravo, ani naľavo, aby si si rozumne počínal vo všetkom, čo podnikneš. ⁸Nech sa táto kniha zákona nevzdiali od tvojich úst. Rozjímaj však o nej vo dne i v noci, aby si zachovával všetko, čo je v nej napísané, lebo vtedy sa ti zdari cesta a budeš si počínať rozumne. (Joz 1,7,8)

¹⁰Ved'keby niekto zachoval celý Zákon, ale prestúpil by ho v jednom prikázaní, previnil by sa proti všetkým. ¹¹Ved'ten, ktorý povedal: Nescudzoložíš!, povedal aj: Nezabiješ! A keď aj necudzoložíš, ale zabíjaš, prestupuješ Zákon. ¹²Hovorte a konajte tak ako tí, čo majú byť súdení podľa zákona slobody! (Jak 2,10–12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

V celej Biblii sa stretávame s tým, aké dôsledky má poznanie – a zachovávanie – Božieho zákona.

Prečítaj si Joz 1,7,8. Čo povedal Hospodin Jozuovi? Ako sa tieto princípy vzťahujú na nás dnes?

Pred vstupom do Kanaánu Boh povedal Jozuovi: „Len buď silný a veľmi odvážny, aby si konal podľa zákona, ktorý ti prikázal môj služobník Mojžiš. Neodboč od neho ani napravo, ani naľavo, aby si si rozumne počínal vo všetkom, čo podnikneš.“ (Joz 1,7)

Predstava úspechu ako vedľajšieho produktu poslušnosti sa nám môže javiť v rozpore s tým, ako sa meria úspech v dnešnom svete. Mnohí sú dnes presvedčení, že znakom úspechu je inovácia, kreativita a samostatnosť. Ak chcete uspieť v nejakom odvetví, často si to vyžaduje mimoriadny talent a odvahu riskovať.

V Božích očiach však úspech vyžaduje iný zoznam vlastností.

Prečítaj si Zj 12,17; Zj 14,12; Rim 1,5; Rim 16,26; Jak 2,10–12. Čo nám tieto texty hovoria o poslušnosti Božiemu zákonu? Prečo je dôležité, aby sme dodržiavali Boží zákon, aj keď jeho dodržiavaním nie sme spasení?

Starý zákon, Nový zákon, Stará zmluva, Nová zmluva – na tom nezáleží. Ako kresťania, ktorí veria Biblii, sme povolaní brať vážne Boží zákon. Hriech ako porušenie zákona prináša bolesť, utrpenie a večnú smrť. Kto sa sám z vlastnej skúsenosti nepoučil alebo nevidel na iných dôsledky hriechu a porušenia Božieho zákona? Staroveký Izrael by prosperoval, keby poslúchal Boží zákon (hoci milosť potreboval rovnako ako my). Ani dnes to nie je inak. Preto súčasťou kresťanského vzdelávania a výchovy je zachovávanie Božieho zákona. Zákon je dôležitým komponentom toho, čo znamená žiť vierou a dôverou v Božiu milosť.

APLIKÁCIA

- Aká je tvoja osobná skúsenosť s následkami hriechu? Naučil si sa niečo, o čo by si sa rád podelil s ostatnými, aby sa možno nedopustili rovnakých chýb? Čo ľutuješ vo svojom živote viac: to, čo zlé si spravil, alebo dôsledky, ktoré tvoje konanie prinieslo? Prečo?

KEĎ DVAJA ROBIA TO ISTÉ...

²⁰Takto konal Chizkija v celom Judsku. Robil to, čo bolo pred Hospodinom, jeho Bohom, dobré, správne a pravdivé. ²¹Pri každom podujatí, ktoré začal v službe Božieho domu pre zákon a prikázania, sa pokúšal riadiť Bohom a konal všetko dôsledne a úspešne. (2Kron 31,20,21)

²³Prežil som viac námah, viac väzení, oveľa viac bitiek, často na dosah smrti.

²⁴Od Židov som dostal päť ráz štyridsať úderov bez jedného, ²⁵tri razy ma palicovali, raz kameňovali, trikrát som prežil stroskotanie lode, noc a deň som zápasil na otvorenom mori. ²⁶Často na cestách, v nebezpečenstvách na riekach, v nebezpečenstvách hroziacich od zbojníkov, v nebezpečenstvách od vlastného rodu, v nebezpečenstvách od pohanov, v nebezpečenstvách v meste, v nebezpečenstvách na púšti, v nebezpečenstvách na mori, v nebezpečenstvách medzi falošnými bratmi, ²⁷v námahe a lopote, často bez spánku, o hlade a smáde, často v pôstoch, v chlade a v nahote; ²⁸a okrem toho všetkého denne na mňa dolieha starosť o všetky cirkvi. ²⁹Ved' kto trpí slabosťou, že by som aj ja neutrpel slabosťou? Kto je vystavený pohoršeniu, že by to aj mňa nepánilo? (2Kor 11,23–29)

Rešpektovanie princípov, ktoré predstavuje Boží zákon, môže človeku priniesť do života mnoho úžitku a požehnaní. Dôkazom toho je ľud, ktorý Boh požehnával. Jozua svedomito dbal na Božie prikázania a bol Izraelitom dobrým vodcom. Boh neraz pripomenul Izraelitom, že ak sa budú riadiť podľa jeho zákona, budú prosperovať.

Uvažuj o veršoch 2Kron 31,20.21. Aké sú podľa tohto textu hlavné dôvody, že Ezechiáš prosperoval a darilo sa mu?

Bez ohľadu na to, aké máme vzdelanie, musíme vyzdvihnúť dôležitosť poslušnosti. Naše deti a mladí ľudia však nie sú hlúpi. Skôr alebo neskôr si všimnú, že niektorí ľudia sú verní, láskaví a poslušní, a napriek tomu ich stihne nejaké nešťastie. Ako to vysvetliť?

Nedá sa to vysvetliť. Nevieme to vysvetliť. Žijeme vo svete hriechu a zla. Vo svete, v ktorom túri veľký spor. Nikto z nás nie je imúnny voči vplyvom zla.

Čo o tomto probléme hovoria nasledovné texty? Ako im rozumieť?

Mar 6,25–27

Jób 1,2

2Kor 11,23–29

Stáva sa, že aj dobrým a verným ľuďom, ktorí dodržia zákony, sa nie vždy darí. Aspoň nie v tom zmysle, ako to chápe svet. Aj to by mohla byť sčasti odpoveď na túto zložitú otázku. Táto otázka sa určite objaví, keď sa rozhodneme hovoriť o význame zákona. Čo myslíme pod pojmom „prosperita“? Čo povedal žalmista? „Jeden deň v tvojich nádvorách je lepší než inde tisíc. Radšej zostanem na prahu domu svojho Boha, než by som mal bývať v stanoch bezbožníkov.“ (Ž 84,10) Niet pochyb, že podľa meradiel sveta tí, ktorí sú verní Bohu a poslušní jeho zákonu, nie vždy „prosperujú“. Aspoň zatiaľ. Je teda zrejmé, že keď dvaja robia to isté, neprinesie to vždy rovnaké výsledky. Žijeme totiž na zemi, kde ešte stále vládne hriech a zlo, ktoré všetko ničí a rozbíja. Keď dvaja ľudia verne dodržiavajú Boží zákon, nemusí to obom do života priniesť to, čo by sme z nášho pohľadu mohli zhodnotiť ako úspech a požehnanie. Aj keď to nie je ľahké pochopiť, mali by sme o tom otvorene hovoriť aj s deťmi a mladými ľuďmi, aby sme ich pripravili na realitu života na tejto zemi.

- **Prečítaj si Heb 11,13–16. Ako sa ti darí uchovať si vieru a verne rešpektovať Božie prikázania vo chvíľach, keď sa ti vôbec nedarí a namiesto požehnaní prichádzajú nové problémy a tiež vtedy, keď sa zdá, že Boh mlčí?**

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

APLIKÁCIA

JEŽIŠ, NÁŠ PRÍKLAD

28 Ježiš im teda povedal: „Keď vyzdvihnete Syna človeka, vtedy spoznáte, že Ja som a že nič nerobím sám od seba, ale hovorím tak, ako ma naučil Otec. **29** A ten, čo ma poslal, je so mnou. Nenechal ma samého, pretože ja robím vždy to, čo sa jemu páči.“ (Ján 8,28.29)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ak sa chceme niečo naučiť, potom nám často viac než všetky poučky môže pomôcť príklad alebo názorná ukážka. Ježiš Kristus, Boží Syn, žil ako jediný človek v dokonalej poslušnosti Otcovi a v dokonalej poslušnosti Božiemu zákonu. Žil tak preto, aby mohol byť nielen našim zástupcom, ktorým sa naozaj stal, ale aj našim príkladom. A ním aj bol.

Prečítaj si verše Luk 2,51.52; Fil 2,8; Heb 5,8; Ján 8,28.29. Čo hovoria tieto texty o Kristovej poslušnosti počas jeho života?

Ján to vystihol najlepšie, keď napísal: „Kto hovorí, že zostáva v ňom, má aj sám žiť tak, ako žil on.“ (1Ján 2,6) Keď sa sústredíme na Kristov život a jeho pozemskú službu, ľahko pochopíme, akú radosť pôsobil Otcovi svojou poslušnosťou. Kristus naplnil proctvo. Počas celého svojho života obhajoval Božie zákony. Ako Boh prikázal Mojžišovi napísať zákon, aby bol svedkom proti Izraelitom, podobne Kristus bol živým stelesnením svedectva pre svojich apoštolov, učeníkov, ale aj hriešnikov a svätých. Nedostali sme len akýsi súbor pravidiel, ktoré máme zachovávať, ale máme aj príklad Ježiša – človeka z mäsa a krvi –, ktorý máme nasledovať.

Aký lepší vzor poslušnosti môžeme ukázať mladým ľuďom, než vzor Ježiša Krista?

„Viera v Krista, ktorá údajne oslobodzuje ľudí od záväzku poslušnosti Bohu, nie je viera, ale trúfalosť. *Lebo milosťou ste spasení skrze vieru* (Ef 2,8). No *viera, ak nemá skutkov, je sama osebe mŕtva* (Jak 2,17). Ešte pred príchodom na zem Ježiš povedal o sebe toto: *Rád plním Tvoju vôľu, Bože môj, a Tvoj zákon v hĺbke srdca nosím.* (Ž 40,9) A práve pred svojím nanebovstúpením znova povedal: *Ja som zachoval prikázania svojho Otca a zostávam v jeho láske.* (Ján 15,10) Písmo hovorí: *Podľa toho vieme, že sme ho poznali, keď zachováваме jeho prikázania... Kto hovorí, že zostáva v ňom, má aj sám žiť tak, ako žil on.* (1Ján 2,3–6)“ (SC 61; CK 42)

APLIKÁCIA

- **Čo ťa na Ježišovom živote inšpiruje najviac? Čo by si sa od neho rád naučil? V čom by si sa mu chcel podobať? Čo môžeš urobiť, aby si lepšie nasledoval Kristov príklad v každej oblasti svojho života, a tak bol aj lepším učiteľom pre ostatných?**

PODNETY NA ZAMYSLENIE

„Láska, základ stvorenia a vykúpenia, je základom pravej výchovy. Jasne to vystihuje zákon, ktorý nám dal Boh ako pravidlo života. Prvým veľkým prikázanim je: *Milovať budeš Pána, svojho Boha, z celého srdca, z celej duše, z celej sily a z celej mysle.* (Luk 10,27) Milovať jeho, večného, vševediaceho, jediného, celou silou, myslou a srdcom znamená najvyšší rozvoj každej schopnosti. Tým sa v celej bytosti – v tele, mysli i v duši – obnovuje Boží obraz.

Druhé prikázanie sa podobá prvému: *Milovať budeš blížneho ako seba samého.* (Mat 22,39) Zákon lásky nás vyzýva, aby sme svoje telo, myseľ a dušu odovzdali službe Bohu a blížnym. Táto služba, ktorou sa stávame požehnaním pre iných, prináša najväčšie požehnanie nám samým. Nesebeckosť je základom každého pravého rozvoja. Obedavou službou dosahujeme najvyššie zušľachtenie každej schopnosti. Stávame sa *účastníkmi božskej prirodzenosti* (2Pet 1,4). Sme pripravovaní pre nebo, pretože nebo prijímame do svojich srdc.“ (Ed 16; Vých 13)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Podobne ako starý Izrael, aj my máme Boha milovať a zároveň sa ho báť (Mat 22,37; Zj 14,7). V triede hovorte o tom, ako môžeme tieto dve veci spojiť. Hľadajte odpoveď na otázku: Prečo tieto dve prikázania nie sú vzájomnom rozpore?
2. Aký je rozdiel medzi stanovením štandardu a vytvorením pravidla? Podľa vás, je adventizmus viac o stanovovaní vysokých štandardov v komunite veriacich alebo o vytváraní pravidiel, ktoré túto komunitu zjednocujú? Čo hovorí Písmo o stanovovaní vysokých štandardov pre samého seba? Pre rodinu? Pre zbor, cirkev?
3. Ako dosiahnuť správnu rovnováhu medzi tým, že Boží zákon budeme poslúchať a zároveň si budeme uvedomovať, že táto poslušnosť nám nezaistuje spasenie?
4. Prečítajte si Žalm 119. Všimnite si, ako často sa v ňom spomínajú pojmy poslušnosť, sloboda, zákony, pravidlá a príkazy. Čo nám chce autor žalmu povedať o týchto témach?